

ירחון האמנות הידוע "ארט אינטרנציונל" המופיע בשווייץ, החליט להביא רפרודוקציות של אמנים אשר השתתפו בביאנלה של מכון "קרנגי" בפיטסבורג של ארצות הברית. מתוך יצירותיהם של 409 האמנים המשתתפים, נבחרו 20 יצירות, מהן שתיים של אמנים ישראלים: אבשלום עוקשי ויחזקאל שטרייכמן. זוהי הפעם הראשונה שירחון חשוב זה מפרסם רפרודוקציות מיצירותיהם של אמנים ישראלים המופיעים במכון "קרנגי". אכן, עדות נוספת למקום שכובשת לעצמה, לאט לאט, האמנות הישראלית בשדה הבינלאומי.

חיים גליקסברג

"תערוכות בתל-אביב" / הארץ / 8.12.61 / תע' יחיד / מוזיאון תל-אביב

תערוכתו של חיים גליקסברג היא תערוכה פיגורטיבית מובהקת ובכל זאת היה הרבה צדק בהכרזתו של צייר, אשר ביקר בתערוכה ואמר: "זוהי התערוכה המופשטת היפה ביותר". יש יצירותיו של גליקסברג נושא פיגורטיבי - בדרך כלל דומם עם פרחים - יש בציוריו אווירה מיוחדת, ים-תיכונית, אפילו ישראלית משנות השלושים, וכל זה בלי לוותר אף כמלוא הנימה על ציוריות התוכן והגישה הציורית הצלולה.

יש להבדיל היטב בין הנושא ובין התוכן בציוריו של גליקסברג, אם כי השני מחזק את הראשון. כאמור, הנושא (או ליתר דיוק - הנשוא) דן ברוב הציורים בדומם ובפנים, עם מספר מצומצם של נופים. התוכן הציורי הוא פונקציה ישירה מתהליך הציור עצמו, מצורת הנחת הצבע, ממבנה הכתם ובחירת הקומפוזיציה; היינו, צורת ההסתכלות הציורית של גליקסברג עצמו, הנפרדת מהנושא השונה בכל תמונה.

לאחר הסתכלות במשך שנים בציור מופשט מעיקרו, המעדיף את התוכן והמשמיט לעיתים לגמרי את הנושא, עלול ציורו של גליקסברג להיראות במבט ראשון כציור מיושן או מקובל. אם באמת מקבל משהו רושם כזה, כדאי מאוד שיתבונן היטב פעם שנייה ושלישית. גליקסברג פיתח לעצמו צבעוניות מעודנת, הנחת כתב צבעוני הקשור אורגנית במערך הציור הכללי וחיבור בין אלמנטים צורניים, שאפשר ללמוד מהם הרבה ובוודאי לקבל מהם חוויה אמנותית של ממש. אפילו מספיק לעקוב אחרי הנחת הצבע האדום, למשל, בציורי הפרחים, להתבונן כיצד מתחבר כתם כזה לרקע, לעומק, וכיצד הוא מתפתח מנקודה עד לכתם על המשטח עצמו, כדי לקבל מושג על הציוריות הטהורה המופיעה בבדים אלה.

יש בתערוכה זו יצירות מ-1954 ועד 1961. אין התפתחויות דרמטיות ומרעישות ואין

שינויי סגנון פתאומיים. אך יש מאבק המביא לצלילות מחשבתית וטוהר של צבע וצורה. הנחה זו של כתם וצבע יוצרת גם אווירה שקטה ושלווה בעלת אספקטים ים-תיכוניים מובהקים, כאילו תפס גליקסברג משהו מהאור הים-תיכוני והשקט האופייני לתל-אביב שלפני 30 שנה.

1962

אלחנן הלפרין

"תערוכות תל-אביב" / הארץ / 5.1.62 / תע' יחיד / מוזיאון תל-אביב

תערוכתו הנאה של אלחנן הלפרין מגישה לקהל אוהד האמנות את פרי מכחולו של צייר זה מאז תערוכת היחיד האחרונה שלו בגלריה "צ'מרנסקי", ומהווה התפתחות ישירה ועקיבה מיצירותיו בתערוכה הזו.

אף שרבות מתמונותיו של הלפרין עלולות להיראות במבט ראשון כציורים מופשטים, אין הדבר כך. שלא כציירים המופשטים, אין הלפרין יוצר ריאליות חדשה בדרך בנין הגיוני-ציורי של יחידות צורה וצבע, אלא עוסק בארגון וניתוח של נופים ריאליים כשלעצמם וסידורם מחדש, לאחר הפרדה ליחידות צורה וצבע. הלפרין הוא צייר פיגורטיבי במהותו בלי שדבר זה יפגע ביכולתו לארגן מחדש את הנושא המצויר בדרך מבנה הגיונית. מבחינה זו, יש להבדיל בין הגופים ובין ציורי הדמויות המופיעים בתערוכה. להישגים המשכנעים ביותר מגיע הלפרין בציורי הנוף, שברובם הם וריאציה על מבנה יסודי. הלפרין מארגן נופים אלה, שהם ברובם הוריוזנטליים, למערך בנין של צורות גיאומטריות, בהן נקבעת הצורה ע"י כתם הצבע ברוב המקרים ומשיכות מכחול במיעוטם. משיכות מכחול אלה מופיעות, בדרך כלל כשכבה תחתונה יותר ובניגודה למשטחי הצבע העיליים, או כהשלמתה להם, יוצרת את המבנה לעומק (לכיוון הברד). הלפרין מגלה יכולת מפתיעה לחיבור אורגני והגיוני של כתם צבע למשנהו ולכד. הכתמים מונחים היטב ומתקשרים זה בזה ויוצרים מערך כתמי בנוי היטב בלי לאבד את הספונטניות של פעולת הציור עצמה. יחד עם זה, אפשר למצוא פגם בציורי נוף אלה, הנובע מאי הבנה קטנה בהתייחסותו של הצייר אל הנושא בצורה מחייבת מדי. המדובר הוא בסטייה מהמבנה הצורני, המופיעה בהרבה מאוד מציורי הנוף, כגון ב"אדמת הלס", שביל בערבה", "ערבה ב'", ובצורה שונה מעט ב"מעלה העצמות". סטייה זו מתבטאת בצורת פריצה מהמבנה ההוריוזנטלי, המופיעה בכל אחד מהציורים האלה ע"י ציור משולש החותך את כל הברדים האופקיים עד הרובד האחרון (השמים). פריצה זו נובעת מרצונו של הצייר לתאר כביש העובר בנוף, ופורץ